

Kjøbenhavns Politimestre og Politidirektører 1682—1864.

Af O. Nielsen.

Paa Kjøbenhavns Politikammer findes en Samling Portrætter af alle Politimestre og Politidirektører fra den første, Klavs Rasch, indtil Bræstrup. Den nuværende Politidirektør, Hr. Etatsraad Crone, der har indhentet forskellige Oplysninger om sine Forgængere gennem Gehejmearkivet og Ministeriernes Arkiv, bad mig for et Par Aar siden om at supplere disse og udarbejde nogle Biografier af de nævnte Personer. Det er dette lille Arbejde, der herved forelægges, idet det utrykkelig bemærkes, at her mere er lagt Vind paa at levere Politimestrenes Personalia end paa i det enkelte at skildre deres Embedsvirksomhed, et Arbejde, der i mange Henseender kunde være af Interesse, men ikke for Øjeblikket kan lade sig udføre. For flere Oplysninger takkes D'Hrr. Bibliotheksassistent Cand. mag.. Bricka, Assistent Elvius, Kontorchef Kornerup m. Fl.

1.

Klavs Rasch er født 22 August 1639 paa Vesterholm, en Bondeby i Angel. Hans Forældre Peter Rasch og Katrine Steinberg¹⁾ vare formodentlig Bønder, men dog af en Æt med berømmede Traditioner, idet hans Oldefader Johan Rasch havde nydt Benaadninger af Kong Kristian III paa Grund af sin Manddom ved Angrebet paa Lybæk 1534 og i sine ældre Aar blev gift med en Datter (uægte?) af Greven af Egmont, ved Navn Anna, der med sin Søster Lucie 1567 var flygtet for Hertugen af Alba til Heide i Ditmarsken. Da den danske Hær 1657 trak sig tilbage gennem Halvøen, fik Klavs Rasch, vi vide ikke hvorledes, »Anledning at bevise Kong Frederik III sin Dyd og Tapperhed og derved udvise sig værdig at være saadanne Forfædre gestændig og til højere ikke udygtig«. Han kom til Kjøbenhavn og steg under Belejringen til Underofficer 1659. Kristoffer Gabel blev opmærksom paa ham og tog ham til sin Sekretær, hvilket gav Anledning til at han ogsaa vandt Kongens Yndest, saaledes at han 1662, altsaa kun 23 Aar gammel, blev udnævnt til Slotsskriver og faa Aar efter til Præsident i Nyborg og Amtsforsvalter over Nyborg og Tranekjær Amter. Senere blev han tillige Landkommisær for Fyn.

¹⁾ Hun flyttede siden til Nyborg, døde 1683 og blev 7 April nedsat i sin Søn Klavs Rasches Begravelse i Nyborg Kirke. Raadmænd Cornelius Rask i Nyborg, der døde 22 April 1675, var ogsaa hendes Søn. Mølgte en Stamtavle i Generalh. Arkiv i Geh. Ark. skal Klavs Raschs Mormoder have tilhørt den »adelige« Slægt Bennick.

Ved Køb af Nyborg Slots Jorder, der bleve sammenlagte med hans Gaard Bavnegaard, dannede han Hovedgaarden Raschenberg¹⁾, (nu Juelsberg), og blev 2 Juni 1680 optaget i den danske Adelsstand. 13 Dec. 1682 blev han ved Kongens egenhændige skriftlige Ordre kaldet til Kjøbenhavn som Assessor i Højesteret og Politimester, til hvilket sidste Embede hans Instrux udfærdigedes 23 Juni 1683; hans Løn bestemtes til 1200 Rdl. Hans Biograf, den bekendte Jørgen Sorterup, siger i Anledning af denne Udnævnelse: »Hvo der efterser Brandordningens Indrettelse, Kanalernes Vedligeholdelse, Maal og Vægts Ligning, Torvenes, Stræders og Gaders Anlægning, Natte-lysning og Sikkerhed, Lavenes Reglementer, Fattiges Forplejninger, utilbørlige Omkostningers Afskafning og adskillige nødvendige Sagers Anskafning, ja fast al borgerlig Handels Inspektioner, foruden mangfoldige Kommissioners Befordrelser og Stridigheders Bilæggelser, skal lettelig bevæges til at bekende, at ej alle Skuldre ere skikkede til saadanne Byrder«. I et saadant nyt Embede var der ogsaa meget at ordne fra ny af og det var vanskeligt nøjagtigt at bestemme Grænserne for Politimesterens Myndighed. Uagtet han selv var Medlem af Magistraten, idet han 27 Sept. 1684 var bleven Borgmester, indgav dens Medlemmer dog 1687 en Klage over ham, fordi han i Følge sin Instrux ikke tilbørlig konfererede med den og greb ind i Justitsen. Ved Kommissærer, der var tilkaldte af Kongen, blev der 15 Juli afsluttet en Overenskomst, hvorved Politimesterens Myndighed nærmere blev slaaet fast og hvor det bestemtes at han en Gang om Ugen skulde konferere med Magistraten og en Gang om Maaneden med den kongelige Politikommission, men efter hans senere Medhjælper Ernstes Udsagn (se dennes Biografi) foregik slige Konferenser alligevel yderst sjelden. 1684 blev han Assessor i Kommercekollegiet, 1690 Kancelliraad, 9 Marts 1697 Justitsraad og 6 Nov. 1700 Etatsraad. 13 Maj 1702 fik han Sæde i Politiretten og fik Tilhold at møde der saa ofte hans Helbred og Embede tillod det; men allerede Aaret efter modtog han en Irettesættelse, fordi dette skede altfor sjelden. Da var han imidlertid ogsaa bleven svagelig og Opholdet paa hans smukke Hovedgaard tiltrak ham mere og mere. Paa Grund af Alder og aftagende Kræfter fik han derfor ogsaa 1701 Ernst til Medhjælper.

Klavs Rasch maa have været en dygtig og brugbar Mand og

¹⁾ Et Sted Raskeholm nævnes i Nyborg Kirkebog 1683.

har formodentlig tidlig vist sig for Kongen som en, der vilde og kunde være en trofast Tjener for den nys indførte Enevælde; den ulmende Misfornøjelse blandt Adelen og i Kjøbenhavn fremkaldte en hurtig Befordring af slige Mænd. Han besad et Fortrin til: han var dygtig til at nyde en god Mængde Drikkevarer uden at blive drukken. Engang kom der til Christian V's Hof en saksisk Herre, der var bekendt for sine Evner i den Retning, men Klavs Rasch drak ham af Marken og Kongen eftergav ham en stor Sum Penge, fordi han saaledes havde hævdet den danske Ære. 25 Juni 1664 giftede han sig med Elisabet Scheffer, Enke efter Provsten Mads Lerche, med hvem han havde en Datter, der døde i sit 12te Aar. Efter hendes Død 19 Sept. 1690 ægtede han 23 Okt. 1695 Anne Margrete Lauretz, Enke efter Købmand Henrik Nørck, med hvem han havde 4 Børn, af hvilke dog kun 2 Døtre overlevede ham; den ene af disse, Charlotte Amalie, blev gift med Justitsraad Christian Schouboe. Han selv døde 8 Januar 1705 og hans Enke fik 31 Jan. kgl. Bevilling til at hans Lig endnu maatte staa 10 Uger over Jorden og at hans Ligfærd maatte foregaa med større Højtidelighed end sædvanligt.

Hans Enke ægtede siden Kaptejn Erik Flemming Ulfeld, der blev Ejer af Raschenberg¹⁾.

2.

Ole Christensen Rømer, Søn af Købmand Christen Rømer og Anne Marie Storm, er født i Aarhus 25 Sept. 1644. 1662 blev han Student fra sin Fødebys Latinskole og blev snart Amanuensis hos den medicinske og matematiske Professor Rasmus Bartholin, i hvis Hus han opholdt sig i 9 Aar. Det blev 1666 overdraget Bartholin at udgive Tyge Brahes Observationer og en stor Del af dette Arbejde kom til at paahvile Rømer, hvem Bartholin udtrykkelig nævner i Fortalen til en af de udgivne Observationer. Da det

¹⁾ Sælandske Tegnelser og Registre samt Indlæggene dertil i Geh. Arkivet. Bestandigheds U-omskiftelige Amindelse, Forrestilled Dend Ubestandige og Omskiftelige Verden I Dend Vel-Edle og Velbyrdige nu Salige Herris Claus Rasch, Herre til Raschenberg, Kongl. Majst. Høyetrode Estats, Justitz og Cancelli Raad, Politimester, Assessor udi Høyeste Ræt, Øverste Borgemester udi dend Kongl. Residentz-Stad Kiøbenhafn, saa og Assessor i Commerce Collegio, Hans Lefnetz Ihukommelse, Og i Pennen forfatted af dend Velædle Families tilforbundne bereed villigste Tienere Jørgen Sorterop. 1705. Norsk hist. Tidsskrift II 318. Over hans Enke er en Ligprædiken af H. M. Clausen.

franske Akademi havde besluttet at ville bestemme den nøjagtige Beliggenhed af Uraniborg og sendt Picard til Hven, blev det for en stor Del Rømer, der maatte gaa ham tilhaande med Arbejdet, og dette havde den Følge at Rømer fulgte Picard til Frankrig 1672 og ved hans Anbefaling blev Medhjælper ved Parises Observatorium. Ved Frederik III's Død tabte Interessen sig for Udgivelsen af Tyge Brahes Efterladenskab, der fulgte med til Frankrig, hvor Picard og Rømer længe arbejdede for en Udgave deraf, men ogsaa der slog det tilsidst fejl. 1675 gjorde Rømer sin berømte Opdagelse af Lysets Hastighed, der ogsaa hjemme skaffede ham Anerkendelse og gjorde at han Aaret efter blev udnævnt til Professor i Astronomi, dog uden Gage. I Paris gav han sig ogsaa af med mekaniske Arbejder, og de berømte Vandspring i Versailles skyldes for en stor Del ham. 1681 kom han hjem og giftede sig strax med sin gamle Læremester Bartholins Datter Anne Marie. Kongen tog ogsaa hurtig Nytte af ham, ti 2 April 1681 fik »Vores Mathematicus Ole Rømer« Udnævnelse som Medlem af Brolægnings- og Vand-Kommissionen i Kjøbenhavn, og endnu samme Aar overdroges ham og en Kollega Udarbejdelsen af den ny Matrikel for hele Landet, hvilket Arbejde fuldførtes 1690. Forskellige andre Arbejder bleve ham ogsaa overgivne i disse Aar, saa han 1688 maatte have Tilladelse til at holde op med sine Forelæsninger. Et vigtigt Udbytte af hans Flid blev den ved Forordningen af 10 Jan. 1698 indførte ny Vægt og Maal; det skyldtes ogsaa ham at der sattes Milepæle langs Landevejene, den første blev opstillet paa Strandvejen. Indførelsen af den Gregorianske Kalender i Danmark Aar 1700 var ogsaa hans Værk. Han sørgede for Oprettelsen af Navigationsskoler i Kjøbenhavn og Stege og Indrettelse af en Examen for Kompasmagere.

Var Rømer en dygtig Mand, saa har man ogsaa taget ham i Brug, endog udenfor de Retninger, hans Videnskab anviste. Saaledes fik han 17 Marts 1694 Sæde i Højesteret og var Medlem af en Kommission til at udarbejde en ny Politianordning, der udkom 22 Okt. 1701. Derved blev han ogsaa selvskreven til at blive Klavs Raschs Efterfølger som Politimester 24 Jan. 1705, men beholdt ved Siden af sit Professorat og sin Stilling som Observator. 19 Juli 1706 blev han Etatsraad og han døde 19 Sept. 1710. Han begravedes i Vor Frue Kirke, hvor der blev opsat et prægtigt Gravmæle over ham.

Da hans første Hustru døde 1694, ægtede han 23 Avg. 1698

Else Magdalene, Datter af Konferensraad Kaspar Bartholin, der lige saa lidt som den første skænkede ham Bern. Hun giftede sig siden med Etatsraad Thomas Bartholin og stiftede ved sin Død det Rømer-Bartholinske Universitetslegat.

Skønt Rømers Navn mest er knyttet til vigtige videnskabelige Opdagelser og Udbyttet af Kundskaber, der mere vare fremkaldte ved stille Studier end ved Færden blandt Mennesker, har han dog været en virksom Politimester. Han afskedigede de gamle Politibetjente, der vare lønnede med uvisse Indtægter, og antog 10, der bleve lønnede hver med 70 Rdl. Inden det første Aars Udgang maatte han dog afskedige 2 af disse og det var efter hans egen Beretning vanskeligt at faa nogen i deres Sted, da der ingen meldte sig, eftersom man mærkede at han ikke saa gennem Fingre med dem; i Slutningen af December søgte han at faa Tallet forøget til 12 og Lønning anvist af den forhøjede Portpengeafgift. Hans omfattende Virksomhed giver sig tilkende i en Samling Indberetninger til Kongen fra hans første Embedsaar, hvilke endnu ere bevarede. — Rømers Portræt er efter Originalen paa Politikamret meddelt i Kaaberstik i Magazin for Kunstnere og Haandværkere 3. Bind.¹⁾

3.

Johan Bartram Ernst søgte samme Dag som Rømer døde om at blive dennes Eftermand som Politimester. Han begrundede sin Adkomst dertil i at han i Raschs Tid ofte forrettede Embedet i dennes Fraværelse, idet Rasch undertiden opholdt sig hele 6 Maaneder paa Raschenberg, ligesom Ernst ogsaa i hans sidste Aar under hans lange og vedholdende Svaghed af Kongen 5 August 1701 var beskikket til hans Medhjælper, dog uden Gage. Rømers Svi-gerfader havde Dagen i Forvejen betroet ham at det paa Sottesengen var Rømers inderligste Attraa og Ønske at faa Ernst adjungeret paa Succession. End videre siger han om sig selv at han »ikke alene udi de policereste(!) udenlandske Stæder har observeret hvad af god Politi kunde være, mens endog nu mange Aar udi Justits, Politi og Stadens Væsen har verseret, saa og været den første, som udi denne farlige Tid har indrettet Sundhedskommis-sionens Prekautitioner og Forretninger«. Da endelig de ham af

¹⁾ Philipsens Afhandling om O. Rømer i Nordisk Universitets Tidsskrift 1860, S. 10—53. Suppliker og Memorialier 1705 i Geh. Arkivet. En Mængde andre Kilder findes følgende til denne berømte Mands Liv og Virksomhed.

Kongen tillagte 500 Rdl. hørte op med dette Aar, bad han om at beholde sit Embede som Borgmester ved Siden, hvis han fik den attraade Udnævnelse. Hans Bestalling udfærdigedes 29 Sept. 1710.

Ernst var Søn af Johan Adolf Ernst, der 1662 og 1668 ejede en Gaard paa Amagertorv og 1659 blev udnævnt til en af de 32 Mænd; hans Moder hed Helene Sofie Marker og hørte ogsaa til den fornemme Borgerstand. Han er født i Kjøbenhavn 30 Okt. 1663, blev Student 1681, studerede i Tydskland, Italien, Frankrig, Holland og England og rejste siden udenlands med unge Adelsmænd af Familierne Adelaer og Schøller. Efter sin Hjemkomst blev han Lærer for Christian V's Søn Prins Christian og fulgte denne i Maj 1695 paa en Udenlandsrejse, under hvilken Prinsen døde i Ulm 27 Juni samme Aar, hvorpaa Ernst ledsagede Liget til Begravelsen i Roskilde. Han blev derpaa 12 Okt. 1697 Assessor i Hofretten med Ventepenge som Gage og levede nu i nogle Aar af »Justitsvæsen«, det er som juridisk Konsulent og Forretningsfører. 5 Avg. 1701 beskikkedes han til Rasches Medhjælper og blev 8 Dage efter Kancelliraad. Da der ved samme Tid var givet Johan Lavrentsen Bevilling til at udgive Aviser, bleve Ernst og Justitsraad Severin Rasmussen beskikkede som Censorer, med 200 Rdl.'s Løn, hvilken Stilling han beholdt til sin Død.

Johan Lavrentsen fik 15 Aars Privilegium paa Udgivelsen af et Skrift, der i Almindelighed tillægges ham, men af nedenfor nævnte Biografi af Ernst ses det at denne er Forfatteren; dette Skrift var Christian V's Tageregister, en tydsk Dagbog over denne Konges Foretagender. Da Kongen paa Dronningens Fødselsdag 27 April 1698 holdt en stor Fest i Anledning af deres 30aarige Ægteskab, »wobey«, ifølge nævnte Tageregister, »verschiedene Sinbilder, so mehrentheils aus der Königin hoch fürstlichen Hessischen Stamwappen inventiret auf der Tafel zu sehen war«, forfattede Ernst nogle »Epigrammata og Deviser«. 24 Nov. 1703 udnævntes han til Viceborgmester og steg efterhaanden til virkelig Borgmester. At Rømer blev Politimester efter Rasch var vistnok en Skuffelse for ham og i ethvert Tilfælde ansaa han det for en Krænkelse at denne tillige blev første Borgmester. Inden Rømers Udnævnelse var sket, gjorde han en Indstilling til Kongen, hvori han paaviste at Rasch oprindelig alene var Politimester og først senere indtraadte som yngst Borgmester, hvorpaa han efter sit Senium efterhaanden rykkede op til at blive den første. Det var altsaa ikke noget, der fulgte med Stillingen som Politimester, lige saa lidt som det kunde.

forlanges at denne i Fremtiden skulde være Professor. »En Politimester, som af Rasches Exempel kan ses, der næppe komparerede 3 eller 4 Gange om Aaret hos Magistraten, kan formedelst sine mange Forretninger lidet soulagere Magistraten udi deres Forretninger«. Han haabede at hans højsalige Herre Prins Christian, hvem han havde haft den Ære at tjene til naadigste Fornøjelse, maatte være hans Talsmand hos Hans Majestæt, at han som ældre Borgmester ikke maatte komme til at indtage en ringere Stilling end Rømer i Raadet.

1706 blev han Justitsraad og 1710, som nævnt, Rømers Efterfølger. De første Aar af hans Embedstid vare meget nøjsommelige paa Grund af Pesten, men der findes ingen Dadel udtalt over ham i denne Henseende af Pestens Historieskriver Mansa. Derimod havde han den Ærgrelse 1716, at der paa Børsen og Raadhuset var opslaaet Skandskrifter mod ham, hvorfor der paa hans Indstilling 27 Nov. kom et kgl. Reskript, at »saasom forbeholdte Skandskrifter ere i sig selv meget ukristelige, forargelige og æreskændende Pasquiller«, skulde de brændes af Bøddelen paa Nytorv, og enhver, der var i Besiddelse af Exemplarer eller Afskrifter deraf, maatte inden 8 Dage under Kongens højeste Unaade og 500 Rdl's Bøde aflevere dem paa Politikamret, ligesom der udloves 100 Rdl. af Politikassen til den, der kunde give Underretning om Forfatteren, at denne kunde blive tilbørlig straffet som en Pasquillant og Æreskænder; end videre blev det paabudt enhver at vise Ernst al Respekt og Høflighed.

Af Kongen fik han den Oprejsning at han Aaret efter blev Etatsraad — Justitsraad var han allerede bleven 1704 — men 1718 indkom der et anonymt Klageskrift over ham og Politiet i det hele, der 7 Okt. sendtes til hans Erklæring. Ved samme Tid laa han i Strid med den forrige Torvemester Nagel, der i hans eget Hus havde overfaldet ham og hans Kone med ærerørige Ord og hans Broder med Prygl. I Henseende til Regnskabssager synes han ikke at have været saa samvittighedsfuld som han burde, ti i en kgl. Ordre af 31 Okt. 1716 findes en Irettesættelse til ham, fordi han ikke havde gjort Regnskab for Renovations- og Politibøderne, at hvis ene Halvdel Politibetjentene bleve lønnede, og 26 April 1720 blev det paabudt Poli- og Kommercekollegiet at undersøge, hvorvidt han havde fulgt denne Ordre. Med de militære Avtoriteter havde han flere Stridigheder, idet disse vare meget pirrelige, naar nogen af deres undergivne, hvad ofte var Tilfældet,

kom i Berøring med Politiet, og 1716—17 havde han en Konflikt med Byfogden Bruun, der ifølge hans Klage dømte imod Politimesterens Resolution, hvilken Sag gik begge Parter imod, men mest Byfogden.

Ernst døde 22 Dec. 1722 og blev med stor Pragt begravet i S. Petri Kirke om Aftenen, hvortil der udkrævedes særlig Bevilling, ligesom Sangklokkerne ringede en Time længer end sædvanligt. Han var gift med Vilhelmine Justine Datzen, med hvem han havde 2 Døtre Kristiane Sofie og Juliane Helene Justine; den sidste stiftede Legater i Odense.¹⁾

4.

Johan Filipp Ratecken, en indvandret Tydsker, studerede Theologi og blev Lærer for fattige Børn, som Dronning Louise lod opdrage. Herved fik han Lejlighed til at indynde sig hos Dronningen, blev Kammersekretær hos denne og fik 1706 Overbestyrelsen af Dronningens Gods Hørsholm. 10 Feb. 1710 var han bleven Kancelliraad og 4 Dec. 1713 Justitsraad. Han blev udnævnt til Politimester 15 Jan. 1723 og til Viceborgmester 27 Juni samme Aar; ved denne Lejlighed saas det altsaa at de 2 Stillinger ikke nødvendig vare forenede, ti Ratecken fulgte som Borgmester ikke umiddelbart efter Ernst. I hans Embedstid indtraf en Sag med Brændevinsbrænderne, der i Samling havde indgivet et Klageskrift til Kongen med Forbigaaelse af Magistraten, hvilket Ratecken for-gæves søgte at hindre.

Under hele hans Embedstid svævede et truende Sværd over hans Hoved. Efter Dronning Louises Død 1721 var der bleven ned-sat en Kommission for at undersøge hendes Bo, og Ratecken havde ikke nogen god Samvittighed, ikke paa Grund af hans Behandling af Bønderne, der 1718 havde klaget over hans Vilkaarlighed, men paa Grund af at han havde beriget sig paa Dronningens Bekost-ning. 20 Jan. 1723 udstædtes kgl. Befaling til at undersøge hans Fremgangsmaade mod Skovene, og 28 Maj 1725 fik han Ordre til uden Indvendinger og Udflugter inden 4 Uger at besvare Anteg-nelserne ved hans Regnskaber 1707—17; videre ses det af et

¹⁾ Hans Levnedsløb i Extraordinære Relationer 1723 S. 289—91. Stolpe: Dagspressen i Danmark II. 295—302, 356, 368. Sælandske Tegnelser og Registre og Indlæggene dertil i Geh. Arkivet. I Geh. Ark. findes en Samling Politi-rapporter fra Ernst.

Kongebrev af 20 Oktober at man havde fattet Mistanke om at han i svingagtigt Øjemed havde benyttet en kasseret Interimskvittering. 4 Feb. 1726 var man bleven saa sikker paa hans Svig at det befalede Generalfiskalen og Kammeradvokaten at begive sig til Ratecken og foreholde ham hans Forseelse, idet Regnskaberne vare befundne raderede og forfalskede, samt forestille ham den haarde Straf, til hvilken han var hjemfalden; kun en aaben Tilstaaelse vilde endnu kunne bevare ham den borgerlige Ære, som ellers var forspildt.

Da han i en Fortegnelse over Borgmestrene, der findes i Raadstuearkivet, kaldes civiliter mortuus, har han altsaa mistet sin Ære og blev følgelig suspenderet som Justitsraad, Politimester og Borgmester; hans Midler, omtrent 19000 Rdl. Kurant, bleve konfiskerede til Dækning af Gælden og han selv fik 13 April 1726 et kongeligt Rejsepas paa Latin; hans Samtidige A. Høyer beretter ogsaa at han for evig blev forvist fra Kongeriget og at hans væsentligste Forbrydelse bestod i at have efterskrevet den afdøde Dronnings Haand.¹⁾

5.

Hans Himmerich er født i Aalborg 19 Dec. 1681, hans Fader var Overkøbmand Jens Nielsen Himmerich, hans Moder Elsebe Hansdatter Mumme. Han blev Student fra Aalborg Latinskole 1702 og, som hans Epitafium udsiger, »applicerede han sig omsider til Krigsvæsenet, avancerede i dansk, russisk og polsk Tjeneste til Oberst og kom saa hjem 1725«. Som det nedenfor vil ses, siger han selv 1726 at han i 20 Aar havde rejst udenlands, og i saa Tilfælde maa det Sagn være uhjemlet, der beretter at Studenten Hans Himmerich opholdt sig i Kjøbenhavn under Pesten 1711 og var en af dem, der berigede sig ved at udplyndre Folk paa Gaderne og bryde ind i Husene forat røve de dødes Efterladenskaber; det vilde dog være utænkeligt, at man senere vilde have ansat en Mand som Politimester, der var kompromitteret paa den Maade.

Da han var kommen hjem, søgte han at gøre sig bemærket ved et Skrift med følgende Titel: »Compendium Philosophicum eller et kort Begreb af Philosophien forestillende saasom i en liden Pro-

¹⁾ Sølandske Tegnelser, Registre og Indlæg. C. Bruun: F, Rostgaard I 231. A. Høyer: Friederich des Vierten glorwürdigstes Leben II 179. Christensen: Efterretninger om Hørholm 1879 S. 61, 265, 370—72.

spekt den store saavel som den liden Verden; den store Verden, vi opholdes udi, samt alle Tings derudi deres første Principia efter adskillige Philosophorum deres Meninger saavel som og hvad Tilfælde den er underkast og Aarsagen dertil. Og derefter især den liden Verden eller Mennesket dets forunderlige Skabning, Sygdom og Tilfælde samt den naturlige Aarsag dertil«. Dette Skrift, 26 Sider i Kvart, der gaar ud paa at vise Grundelementerne i hele Tilværelsen og den deri hvilende almindelige Verdensaand, er en Naturfilosofi efter Paracelsus. I Fortalen omtaler han sig selv saaledes, at han »fast i de 20 Aars Tid med den største Møjsommelighed, Fare og Omkostning ej alene, da jeg har staaet i fremmede Potentaters Krigstjeneste, men og siden derefter ved vidleftige Rejser udi adskillige de evropæiske Riger har gjort mig erfaren og tilstrækkelig kyndig udi de filosofiske Videnskaber, især i de Parter deraf, som kaldes Chymia og Mathesis, jeg og ved Guds Naade og bemeldte min Flid derudi har bragt det saa vidt at jeg ej alene mange og adskillige Skrifter og Traktater udi saadanne samme Videnskaber har skrevet og forfattet, deraf jeg en Del endnu hos mig har konserveret, men en Del tillige med adskillige rare Instrumenter iblandt andre mine Sager har mist og forlaaret ved 4 Gange af Fjenden at være bleven fangen og tvende Gange af Stratenrøvere udplyndret, mens og længe udenlands virkelig har praktiseret«. Dette Skrift, »det jeg udenrigs til min egen Brug blandt mange andre har sammenskrevet og forfattet«, overgav han til Dronning Anna Sofie med en krybende Dedikation, hvori han bl. a. omtaler: »den rare og særdeles høje Forstand og de extraordinære Forstands Gaver, Eders Majestæt ej alene af Naturen besidder, men og siden ved en højanstændig Opfostrelse ere raffinerede og saaledes bragte til en endnu højere Fuldkommenhed, hvorved Eders Majestæt er kapabel at se ind i og fornuftig at dømme om de højeste og vigtigste Ting, er baade ind- og udenlandske bekendt«.

Saadanne Ord kunde ikke andet end gøre ham godt anskreven og formodenlig har han ogsaa haft en Fortaler i den af Dronningens Kammerjomfruer, som han siden blev gift med. Det er aabenbart at det er kvindelige Forbindelser, der har banet Vejen for ham og at han allerede var bestemt til Politimesterembedet, da dette blev ledigt, ti hans Ansøgning, dateret 15 Juli 1726, er ganske kort — paa tydsk — og omtaler alene at han i fremmede Lande har gjort sig bekendt med Politivæsenet. Han blev beskikket dertil 2 Sept. og til Borgmester 7 Okt. samme Aar.

De første 2 Aar af sin Embedsvirksomhed har Hans Himmerich vistnok i flere Henseender vist sig som en dygtig Mand, hvilket fremgaar af den af ham 1728 udgivne Samling af de Politiplakater, der vare udkomne i hans Embedstid. I Indledningen omtaler han Politi- og Lovvæsenet fra de ældste Tider og viser at han kender baade Edda og Saxo; størst Interesse har den dog ved at den paapeger, hvorledes Kjøbenhavns Politimesterembede efterhaanden er blevet til. Anledningen til denne Udgave var den, at der i Danske Lov var udeladt alt hvad der egentlig vedkom Politiet, hvorom ingen faste Anordninger kunde gives, da der stadig maatte foretages Forandringer efter Tidernes Lejlighed, men i Fortalen var der lovet en særlig Samling, kaldet Politiorning. Dette var imidlertid ikke sket, hvorfor han nu udgav denne Samling som en Begyndelse til slikt et Værk, der havde stor Betydning for Publikum, da de løse Plakater efterhaanden forsvandt, skønt de bleve fordelte i Indbyggernes Huse. Det vilde blive for vidtløftigt her at gaa nærmere ind paa Indholdet af disse Plakater, der indeholde lærerige Oplysninger om Stadens daværende Forhold og vidne om Himmerichs Nidkærhed. Den første af 26 Sept. 1726 handler saaledes om »at som fornemmes adskillige Skrifter og Papirer af Vers, Vitsers og andet daglig fra et og andet Bogtrykkeri at udkomme og ved Udraab paa Gaderne af omløbende Drenges saavel som og i Værtshusene og andensteds ved omgaaende Bud at falholdes og sælges, hvilke bemeldte Skrifter ofte ej alene findes forærgelige og imod gode Sæder, men og godt Folk paa Navn og Rygte kan være graverende«, saa paabød han at smaa og ringe Skrifter, som det var unødvendigt at underkaste Universitetets Censur, førend de bleve falbudte, først skulde forevises Politimesteren. Den sidste Plakat i Samlingen af 6 April 1728 handler ved en underlig Nemesis om »Ildsvaade at forekomme og hindre«. Deri omhandles Skorstenes Byggemaade og Renholdelse, Forsigtighed med Ild og Lys, Forbud mod Skyden i eller ud af Husene og Udkasten af Raketter efter Tappenstreg, Anbefaling af Forsigtighed med brændbare Stoffer, især Krudt. Om Sommeren skulde udenfor hvert Hus staa en Tønde med Vand, ved indtrædende Tordenvejr maatte Sprøjter og Bryggernes Vogne og Sluffer være beredte og Vognmændene skulde fylde Karrene med Vand. Opkom Ildebrand i et Hus, skulde Beboerne »strax et stort Anskrig til Naboerne gøre« og sende Bud til Brandmajoren og om Natten til Vægteren, der da skulde vække Naboerne og give Melding til Politimesteren.

Dog erindredes Vægterne om ej i Utide at gøre alt for stor Allarm, paa det Stadens Indbyggere overalt uden Aarsag ikke skulde blive satte i Skræk og Opløb, men nøje først at erkyndige sig om Farens Betydning og Beskaffenhed. I de Gader, der vare nærmest ved Ildebranden, skulde Folk hænge Lygter udenfor Husene og det ansaas for nyttigt, om man tillige satte Lys i Vinduerne. Endelig advaredes man om at vise Høflighed og Imødekommen mod Brandfolkene. Denne Plakat blev ikke alene omdelt i alle Huse, men ogsaa opslaaet paa Gadehjørnerne.

Til Trods for alle Forsigtighedsregler opkom 20 Oktober samme Aar den store Ildebrand, der ødelagde den største Del af den gamle Del af Staden. Oberst Himmerich tabte Hovedet ligeoverfor en saadan Fjende, og onde Tunger fortalte at han maatte tage sin Tilflugt til Flasken og sove Rusen ud paa Tømmerpladsen, for hvilken Beskyldning han siden maatte rense sig. Hans Forhold har i ethvert Tilfælde dog ikke vist sig af en saadan Beskaffenhed at man er bleven nødt til at afskedige ham ved denne Lejlighed, men i Fortegnelsen i Raadstuearkivet over Borgmestrene anføres Hans Himmerich som afgaaet 1731 med Vedføjelsen »civiliter mortuus«, den samme Afskedshilsen som blev givet hans Formand. Vi ere nu ikke i Stand til at finde Grunden til hans Afskedigelse, der vistnok er foregaaet uden Dom, men alene ved et Kongebud, der saa vidt muligt skulde holde Hændelsen udenfor almindelig Bevidsthed. F. V. Mansa nævner dog i sit Skrift Pesten i Helsingør og Kjøbenhavn 1710 og 1711 S. 152 at han »blev greben in flagranti paa en af Kjøbenhavns Kirkegaarde«, som det synes efter et Sagn. I ethvert Tilfælde led han ingen Straf, ti han flyttede kort efter sin Afskedigelse ud paa Kristianshavn til et Hus, der tilhørte Frue Latinskole, hvis Midler han havde bestyret. 25 Juli 1731 gjorde han og hans Hustru Elisabet Bjørnskov, tidligere Dronningens Kammerjomfru, hvem han havde ægtet 19 August 1727, gensidigt Testament, og hun døde samme Aar paa Kristianshavn. Han flyttede derpaa til Aalborg og døde paa sin Hovedgaard Halkjær 15 Marts 1735; han er begravet i Budolphi Kirke i Aalborg.¹⁾

6.

Erik Jensen Torm er født 11 Sept. 1684 paa Østergaard i

¹⁾ Sælandske Tegnelser, Registre og Indlæg. V. A. Secher: Den Grotumske Legatstamtavle 1875, S. 8. Danske Samlinger II 74, 87.

Salling, hvilken Gaard hans Fader Jens Henriksen, død som Forpagter paa Lejregaard i Sælland, havde faaet med sin Hustru Mette Torm, Datter af Stiftsprovst Erik Olufsen Torm ved Vor Frue Kirke i Kjøbenhavn, efter hvem Dattersønnen optog sit Stamnavn. Torm blev Student 1697, kun 13 Aar gammel, men da hans Fader var gaaet fra Østergaard, var han ikke i Stand til at føre sine Studier til Ende og kom 16 Sept. 1704 i Tjeneste hos Etatsraad Wildschott, Inspektør ved det ridderlige Akademi i Kjøbenhavn, der stod omtrent hvor nu Raad- og Domhuset er. 10 Avg. 1708 blev han Dugsvend i Kongens Liberi ved Akademiet og fulgte under Krigen 1709 til Skaane med Wildschott, der da var Generalavditor, og var der til 4 Jan. 1710. 16 April 1710 blev han Laquai hos Kong Frederik IV og fulgte med denne i Krigen, hvor han meget blev brugt som Kurér; han var med ved Erobringen af Stade og i Slaget ved Gadebusch 1712. 16 Juli 1714 blev han Regimentskriver ved 1ste jydsk Distrikts Ryttergods i Fyn og ansattes 28 April 1718 i samme Egenskab ved det Frederiksborgske Distrikt. 30 Avgust 1727 blev han Livtjener («Livkarl») hos Kongen, i hvilken Stilling han reddede Kongens Liv ved en Explosion paa Gethuset 1729. Efter Kongens Død blev det 24 Dec. 1730 tilbudt ham at blive Generaltoldforvalter i Bergen, hvilket han afslog, men allerede 28 Dec. blev han tilligemed Marskalk Bülov beordret til at overtage Administrationen af Vallo, hvoraf han tog sig med stor Iver, idet han udarbejdede en fuldstændig Beskrivelse af Godset. 19 Feb. 1731 blev han udnævnt til Politimester og samme Dag tillige til Borgmester. 28 Juni 1737 blev han virkelig Justitsraad, 4 Sept. 1747 Etatsraad og 17 Okt. 1760 virkelig Etatsraad. 1754—55 var han Medlem af Theaterdirektionen, men var allerede i saa fremrykket en Alder at han kun fik lidet udrettet. 8 Sept. 1761 aftraadte han Politimesterembedet til sin Svigersøn Horn, der havde været hans Medhjælper i 10 Aar, men Borgmester vedblev han at være til sin Død 23 Feb. 1764. Han var sikkert en dygtig Politimester og det er endnu en Familietradition, hvorledes han indfandt sig paa Torvene og spurgte paa Varerne, og naar da Bønderne forlangte højere Pris end Taxten var, kunde det nok hænde at han lod sin Stok danse paa deres Ryg.

1757 udgav han et Skrift: »Kort Underretning om Agerdyrking og andet, som henhører til Landvæsenet overalt i Danmark, især udi Sælland og Fyn, samlet ved mange Aars Øvelse og Erfarenhed«. Hans Erfaring maa skrive sig fra de Aar, han var Re-

gimentskriver og Administrator for Valø, og Bogen indeholder en Mængde praktiske Vink; nu har den Interesse som indeholdende en Rigdom paa Oplysninger om Forholdene paa Landet i hans Tid. I Haandskrift efterlod han nogle Optegnelser til Frederik IV's Historie, der siden bleve trykte i Suhms Nye Samlinger til den danske Historie II. 1—48; han kalder dem selv »Anmærkning for saa vidt Forfatteren kunde være tilladt at maatte vide«, idet han, 1755, da de bleve optegnede, ikke mente at turde betro de hemmelige Hofhistorier til Papiret.

7 Dec. 1714 blev han gift med Kammerjomfru hos Storkansler Holsteins Gemalinde Anna Kristine Ravn, der døde 14 Nov. 1734, og anden Gang 12 April 1737 med Anna, Datter af Tyge Jespersen til Matstrup, der døde 13 Okt. 1762. Med sin første Hustru havde han 10 Børn, af hvilke 2 Sønner og 3 Døtre overlevede ham, med den anden Hustru havde han en eneste Datter.¹⁾

7.

Frederik Horn, Søn af Toldkontrollør Lars Nielsen Horn og Margrete Simonsdatter, er født i Nykøbing paa Falster 7 Jan. 1708. Han blev Student fra sin Fødebys Skole 1728 og kastede sig derpaa over det juridiske Studium, men dyrkede ved Siden af dette Poesien, i hvilken Retning han var paavirket af Holberg og ikke uden Kraft forsøgte sig i den satiriske Digtning. Saaledes udgav han 1731 *Somnium poeticum* og *Poesiens Misbrug*, hvor han blandt andet fremtræder som Forkæmper for Modersmaalet imod de fremmede Sprogs Overvægt. Blandt hans forskellige andre Skrifter maa ogsaa nævnes hans Forsvar for Komedier 1754 og Om Prokurator-Professionen 1737. Efter tilendebragte Studier blev han Overretsprokurator og 1739 Højesteretsprokurator. Hans æstetiske Tilbøjeligheder bevirkede at han 1750 blev Medlem af Theaterdirektionen, i hvilken Stilling han forblev til 1762. Efter sin første Hustrus Død, med hvem han havde en Datter, der blev gift med Etatsraad Oluf Lundt Bang, giftede han sig 8 Juli 1744 med Torms Datter Mette Sofie og fik 18 Juni 1751 Bestalling til at gaa sin Svigerfader til Haande og efterfølge ham som Politimester og Borgmester. Denne aftraadte det først nævnte Embede

¹⁾ Kancelliets Kopibøger. Giessings Jubellærere, hvor hans Børn nævnes II. 1. 42—45. Overskou Theaterhistorie II. 159. Optegnelser af Dr. Burman Becker, tildels trykte i gen. biog. Arkiv S. 252—54.

til ham 4 Sept. 1761, og den 14de samme Maaned blev han Borgmester efter Enevold Falsens Død, hvorpaa han 13 Nov. udnævntes til virkelig Justitsraad. 7 Feb. 1766 blev han Direktør for Fattigvæsenet og 15 April 1768 Etatsraad. Da Struensee 1771 afskedigede hele Magistraten, blev han Justitiarius i Hof- og Stadsretten. Charlotte Biehl, der var en Veninde af Horn, giver følgende Karakteristik af ham som Politimester: »At Horn med alle sine Indsigter og Fortjenester og tildels i Kraft af disse var en meget maadelig Politimester, kunde hans bedste Venner ikke nægte, og det saa meget mindre, som alle mulige fysiske Hindringer vare ham i Vejen til at blive det. Den Mand, der skal forestaa den vigtige Post, som han bær, maa ikke alene have sine fulde Sinds og Legems Kræfter forat kunne være overalt baade aarle og sildig, men tillige en Slags Afsmag for det, man kalder selskabelige Forlystelser, at han ikke behøver at gøre Vold paa sine Tilbøjeligheder forat opfylde sine Pligter. Horn havde ikke alene ved at være Højesteretsadvokat i mange Aar saaledes vænnet sig til at have Eftermiddagen for sig og tilbringe den og Aftenen i Selskab, at denne Vane var bleven ham en Natur, men var endog saa stærkt og ofte plaget af Podagra, at hans Fødder lidet eller intet kunde komme til Rette med Brostenene, som voldte, at han sjelden eller aldrig kunde se med egne Øjne, men maatte lade sig nøje med Betjentenes Beretning. Dertil kom endnu det, at hans Hoved ved de mange Aars Øvelse var saa opfyldt af Pandekter og Advokatknib, at han mere lagde dem end Politianordningerne til Grundvold i sine Domme. Han følte selv at han forrettede sit Embede med en Slags Ulyst, men store Indkomster og mange Børn hindrede ham fra at skille sig ved det, siden han intet andet vidste at faa, som han kunde være tjent med. Den Tid, Hof- og Stads-Retten blev udnævnt, bekom han Justitiarieposten i den, hvortil ingen i hele Landet var værdigere og bedre skikket end han, og Struensee havde den Fortjeneste at forvandle en meget maadelig Politimester til en af de nyttigste og bedste Embedsmænd for Kongen og Landet, og det til Mandens store Glæde, der helligen har forsikret mig, at han forrettede dette Embedes Pligter med saadan en Fornøjelse, at han ansaa de 7 til 800 Rdl., som han aarligen havde tabt i Indkomster, for en Vinding.«

Han havde i sin Embedstid 2 mindre behagelige Sager af en pikant Natur, nemlig Fjernelsen af Frederik V's Frille Madam Dyssel og i Anledning af at Grev Danneskjold Lavrvig bortførte

Skuespillerinden Jomfru Rose. Han blev Konferensraad 10 Maj 1776 og døde 25 Maj 1781. Med sin anden Hustru havde han 12 Børn, af hvilke en Søn blev Sorenskriver i Norge, en anden var 1781 Fuldmægtig i Hof- og Stadsretten.¹⁾

8.

Vilhelm Bornemann er født i Bergen 20 Sept. 1731 og Søn af Biskop Oluf Bornemann og Ingeborg Marie Hansen. 1746 blev han Student fra Bergen Latinskole og tog 1748 juridisk Examen. 21 Feb. 1753 blev han Avditor ved Artillerikorpsset, 23 Marts 1757 Sekretær i Krigskancelliet og udnævntes 3 Nov. 1759 til virkelig Krigsraad. 19 Okt. 1763 blev han Præsident i Inkvisitionskommissionen og fik 26de i samme Maaned Titel af Generalavditor. 8 Avg. 1766 fik han Bestalling som Viceraadmand i Kjøbenhavn, 19 Sept. samme Aar som Meddirektør ved de danske Skuespil og blev 28 Feb. 1767 virkelig Overavditor i Danmark med Tilsagn om ved indtrædende Vakance at blive virkelig Generalavditor, i hvilken Stilling han fungerede fra 15 Juli til 2 Sept. 1770.

Da Struensee 3 April 1771 afskedigede hele Magistraten, blev han samtidig 1ste Kommissarius ved den borgerlige Jurisdiktions-Skifteret, i hvilken Stilling han dog ikke kan have virket, idet han allerede 6 April samme Aar blev Politimester med 800 Rdl. aarlig Gage, udnævnt ved en af Struensees Kabinettsordrer. Ej heller i dette Embede fik han fast Stade, ti 21 Maj 1772 blev han Assessor i Højesteret og 10 Avgust igen Medlem af Direktionen for det kgl. Skuespilhus, hvilket han vedblev at være til 9 Marts 1778. 3 Juni 1773 udnævntes han til Etatsraad og blev endelig 19 Maj 1774 virkelig Generalavditor for Danmark og Hertugdømmerne. 22 Juli s. Aar blev han extraordinær Assessor i Højesteret, 10 Maj 1776 virkelig Etatsraad, 25 Nov. 1778 Medlem af Kommissionen for Plejestiftelsen og 18 April 1781 Konferensraad. Som Generalavditor fungerede han til sin Død 15 Feb. 1801 og efterfulgtes i Embedet af sin ældste Søn, der døde 1854. 5 Sept. 1762 var han bleven gift med Thalia Storm, Datter af Kammerraad og

¹⁾ Historisk Tidsskrift 3 R. IV. 243—46, 281—84, 408—09. Petersens Litteraturhist. IV. 437—40. Nyerup og Rahbek den danske Digtekunsts Historie. Overskøvs Theaterhistorie II. 207, 277. Giessings Jubellærere II. 1. 44—45. J. Barfods Falsterske Gejstlighed I. 107.

Toldskriver Anker Storm i Kjøbenhavn, der ejede Gaarden Nr. 1 i Rosenborggade og Villhelmsdal paa Strandvejen. Med hende, der døde 13 Feb. 1779, havde han 3 Sønner, af hvilke den ældste blev hans Efterfølger som Generalavditør, den anden Major og Ejer af Bjergbygaard, den tredje forgik i Middelhavet som Lojtnant i engelsk Krigstjeneste, og 6 Dotre, af hvilke 4 bleve gifte: med Etatsraad Zeuthen til Tølløse, Generalmajor Lorentz, Kontreadmiral Krieger og Viceadmiral Gehejmestatsminister Steen Andersen Bille.

Bornemann har haft Sans for Poesi og havde bl. a. Del i at Charlotte Biehl bevægedes til at skrive Skuespil; han hørte ogsaa til hendes Vennekreds og hun giver ham følgende Vidnesbyrd for hans Virksomhed som Politimester: »I Horns Sted som Politimester kom Bornemann, der just ikke var meget glad derved, men forestod Embedet paa en Maade, der gør ham til et Monster for alle tilkommende Politimestre. De maa ikke tro, at det er Ven-skab, der taler igennem min Mund, han fortjente og hele Byen giver ham enstemmigen det Lov, at der aldrig har været mere Orden i Byen og de gjorte Anordninger nøjere bleve paasete og holdte end i hans Tid; han var alt Sommormorgner før Fem ved Portene og paa Torvene, Maal og Vægt blev paa det nøjeste efter-set af ham selv, al Forprang forhindret, alle befundne Urigtig-heder straffede og det uden Persons Anseelse og uden at bekymre sig om hvem Forbryderen var. En Morgen tidlig fandt han en Vogn med 10 til 12 Fd. Smør, hvoraf ingen var justeret eller holdt deres behørig Vægt og følgelig paa Stedet konfiskeredes, men idet han befalede Betjentene at køre Smørret til Børnehuset, tog Kusken ham til Side og sagde ham, at Smørret var Etatsraad Rothes i Rentekamret, som dog ikke hjalp det ringeste.«¹⁾

9.

Christian Fædder er født i Horsens, kom som ungt Menneske til Kjøbenhavn forat prøve sin Lykke og blev Tjener hos 2 unge Mennesker Klinge og Thomsen, der gave ham Lejlighed til at lægge sig efter Pennen og skaffede ham Ansættelse som kgl. Lakaj. 2 Dec. 1745 blev han Hoffurér og 27 Sept. 1746 Hofskriver. »I denne Stilling vidste han ved at være ligesaa submis imod sine Overgivne som han var insolent imod sine Undergivne at indynde

¹⁾ Egenhændige Optegnelser. Historisk Tidsskrift 3 R. IV. 409—10. Birchs Billedgalleri for Fruentimmer I. 184—85.

sig hos adskillige Store, fornemlig den alt formaaende Grev A. G. Moltke, hvis Indflydelse han havde at takke for at han 8 Nov. 1749 blev udnævnt til Viceborgmester. Sit Embedes største Dyd Forsigtighed udmærkede han sig just ikke ved; hans ringe Indsigt og store Selvtillid bragte ham til rask at give sig i Færd med hvilken som helst Sag og affejende erklære sig over den efter første Skøn. Denne Fremfusenhed og den opblæste, bydende Tone, han altid brugte, hvor han kunde komme til at vise sin Myndighed, gjorde ham meget ilde lidt af alle, der stode i Tjenesteforhold til ham, og den liden Delikatesse, hvormed han, allerede førend han blev Enkemand, fulgte sin Tilbøjelighed for Kønnen, førte ham ofte i Folkemunde«. Denne Karakteristik giver Overskou af ham i Anledning af at han 1757 indtraadte i Direktionen for Theatret, til hvis Bestyrelse han savnede al anden Kundskab end som en italiensk Balletdanserindes Elsker. Om hans Uduelighed som Theaterdirektor afgiver Overskous Theaterhistorie mange Exempler og man blev nødt til 1762 at give ham Afsked fra denne Stilling. 31 Marts 1758 blev han virkelig Justitsraad og 29 Jan. 1768 Etatsraad. 1771 afgik han med den øvrige Magistrat, men blev efter Struenses Fald Politimester 21 Maj 1772. 10 Maj 1776 udnævntes han til Konferensraad og afskedigedes 30 Maj 1788 som Politimester med Tilkendegivelse af Kongens Tilfredshed med hans Nidkærhed og Paapasselighed; samtidig beskikkedes han til første Borgmester, ifølge Kongens Løfte ved hans Ansættelse som Politimester at naar hans Alder hindrede ham i længer med tilbørlig Aarvaagenhed at varetage Politimesterembedet, skulde han udnævnes til virkelig Borgmester. I denne Stilling døde han 7 April 1793. Om hans Virksomhed som Censor udtaler R. Nyerup følgende Ord: »Politimester Fædder var Censor og Statssekretæren Overcensor, og nu blev Tænke-, Tale- og Samvittighedsfrihed lænkebundne. Gammeltoiv, hvor Fædder i Højsædet med et Nik kunde ryste det danske Parnas, fortjente med rette sit Navn af Geniets Gehenna.«¹⁾

10.

Johan Thomas Flindt, Søn af Major Henrik Flindt og Vil-

¹⁾ Overskous Theaterhistorie II 207—8, 253, 271. Kancelliets Kopibøger. I Rahbeks Erindringer IV. 67 (1827) omtales at der endnu hos Kuriositetssamlere fandtes Samlinger af Satirer og Paskinader over ham. Suhms Samlede Skrifter XV. 73, 75.

helmine Charlotte Merckel, er født 1740. 10 Juni 1768 blev han Byfoged i Rudkøbing og Herredsfoged i Langelands Herred og fik 30 Marts 1769 Udnævnelse som Generalauditor, hvilket dog næppe var andet end en Titel. 6 Juni 1788 blev han Politimester og udnævntes 31 Juli 1790 til Etatsraad. 31 Maj 1793 blev han Viceborgmester. 13 August 1794 fik han sin Afsked som Politimester »grundet paa en for ham ugunstig Opinion imellem den gemene Mand«. I sin Ansøgning om Entledigelse, der er dateret 12 August, omtaler han som Anledning »disse Dages Tildragelser«; han kunde sige at han ikke havde foretaget sig det allermindste udenfor Lovens Forskrift, men sporede alligevel »under den gemene Mand og Pøbelen en Tilsidesættelse af den Agtelse, de skyldte min Charge, en Tilsidesættelse, de ikke kan have anden Grund til end Fordomme og vrang Meninger om mine Handlinger«. I Anledning af den Sag, han 1790 anlagde mod P. A. Heiberg for dennes bekendte Vise om Indtoget, hvori det hedder: »Ordener hænger man paa Idioter, Stjerner og Baand man kun Adelen gier«, udtaler Rahbek den Dom over ham, at han vel personlig var bedre lidt end sin Forgænger, men dog fandtes »især i hine Dage, da man af enhver Embedsmand ventede alt det gode, hans Stilling gav ham Anledning til, ikke sit vigtige og vanskelige Embede voxen, og var især hans Dom over den heibergske Vise og maaske endnu mere Proceduren i denne Sag ikke skikket til at forøge hans Popularitet, saa meget mere, som selv de, der ellers ansaas for hans Raadgivere, omhyggelig sørgede for at fralægge dem al Del heri«. Under den saakaldte Posthusfejde 1793 bleve Vinduerne slaede ind baade paa Politikamret og i Flindts egen Bolig paa Hjørnet af Raadhusstræde og Farvergade, og man tillagde ogsaa hans Malconduite at de Optøjer, der opstod 1787 og fik Navnet Filosofgangsfejden, fik saa stor en Udstrækning.

Flindt døde i November 1805. 1769 var han bleven gift med Birgitte Katrine Trane, med hvem han havde 2 Sønner, af hvilke den ene blev Regimentskvartermester, den anden Ritmester.

Kommitteret i Generaltoldkamret Justitsraad Niels Tønder Lund var efter Flindts Afgang konstitueret indtil 20 Oktober 1794.¹⁾

¹⁾ Kancelliets Kopibøger. Rahbeks Erindringer IV. 53, 283, 295. Lengnicks Stamtavle Flindt. Hist. Tdskr. 4 R. IV. 298.

11.

Christian Magdalus Thestrup Cold, Son af daværende Professor juris i Sorø I. A. Cold og Magdalene Thestrup, er født i Sorø 9 Feb. 1754. Han blev Student 1769 og tog næste Aar Baccalaureigraden, studerede først Theologi, men gik derpaa over til det juridiske Studium og tog Embedsexamen 1781. Samme Aar blev han Prokurator ved Hof- og Stadsretten, men udnævntes 1788 til Professor i Lovkyndigheden efter foregaaende Konkurrence og tog 1799 den juridiske Doktorgrad. 20 Oktober 1794 blev han Politimester, hvilket Embede han beklædte, indtil han 20 Nov. 1799 blev Deputeret i det danske Kancelli; samme Aar blev han Etatsraad. 1804—25 besørgede han Generalprokuratorforretningerne og var Medlem af mange Kommissioner, bl. a. den Arna-Magnæanske. 1809 blev han Ridder af Danebrog, 1811 Kommandør, 1813 Danebrogsmænd og 1817 Storkors, 1810 Konferensraad og 1825 Gehejmekonferensraad. 13 Jan. 1826 døde han og fik dette Eftermæle ved sin Grav:

Hans lyse Aand omfatted' alting let,
 Hans skarpe Blik det vrang gennemskued,
 Hans Hjærte ivrigt slog for Pligt og Ret,
 Med hellig Varme for hans Drot det lued'.

11 Feb. 1781 giftede han sig med Berta Nissen, der døde 6 April 1791. Denne ædle Kvinde er omtalt med stor Varme paa flere Steder i Rahbeks Erindringer. Anden Gang ægtede han 10 Nov. 1791 Anne Marie Elisabet Fabricius, Datter af Etatsraad C. A. Fabricius († 15 Feb. 1839). Han havde 4 Sønner og 2 Døtre, af Sønnerne blev en Sekretær i Kancelliet, og en af Døtrene gift med Kaptejn F. V. Bartholin.¹⁾

12.

Hans Haagen er født 19 Dec. 1754 paa Kristianshavn, hans Fader var islandsk Købmand og Brygger Johannes H.,²⁾ hans Mo-

¹⁾ Thaarups Nekrolog S. 444—46. Erslevs Forf. Lex. Lengnicks Stamtavle Cold. Rahbeks Erindringer I 372, IV. 82—84.

²⁾ Blandt hans Faddere var Regimentskvartermester Haagen, og Vejriseren for 1784 nævnes en Højesteretsadvokat Hans Haagen, hvoraf ses at Familien paa den Tid blomstrede, medens den nærmere Slægt nu paa Mandssiden er uddød med Konferensraad Haagen 1871.

der var Christiana Marthina, f. Kjærulff. Han blev Student 1770 og efter fulden akademisk Kursus 1782 Prokurator ved alle Over- og Underretter i Danmark og Norge. Fra Hof- og Stadsretten fik han 1788 den Anfaling »at ligesom han i den Tid, han har procederet her ved Retten, fuldkommen har erhvervet Publici Tillid, har han ogsaa med udmærket Redelighed, Retskaffenhed og Duelighed vundet Rettens Tillid og Agtelse«. 5 Dec. 1788 blev han udnævnt til Søkrigsprokurator, idet Søkrigsprokurator Foss afstod Embedet til ham imod at nyde den halve Gage, og 24 Jan. 1800 til Politimester. Ved hans Fratrædelse fra det foregaaende Embede ytrede Admiralitets- og Kommissariatskollegiet bl. A.: »Collegium kan ikke undlade at ytre at det ikke uden Følelse entlediger sig fra en Embedsmand, der ved sin udbredte Kundskab og uafladelige Retsindighed har altid arbejdet med Nytte og til sand Fornøjelse«. 18 Maj 1804 udnævntes han til Etatsraad. 13 Jan. 1809 bevilgedes det ham at fratræde sin Stilling som Politimester ved Marts Maanedes Udgang; i sin Ansøgning om Afsked opgiver han som Grund dels »Ærgrelse over Opdigtelser og Usandheder«, dels sin svage Helbred, men i sin Selvbiografi omtaler han desuden »Sorg over Fædrelandets Skæbne 1807 og de næsten for et Menneske umulige mangfoldige og byrdefulde Forretninger. Hans Majestæt selv, det ganske Kjøbenhavn og Efterverden tør jeg paaberaabe mig Vidnesbyrdet om min Embedsførelse, som sikkert vil lade mig vederfares Ret i det hele og især med Hensyn til Tildragelserne i Aarene 1801 og 1807«. En Familietradition, der stadfæstes af flere endnu levende gamle Folk, beretter følgende om Grunden til hans Afsked. Hos den i sin Tid meget bekendte Galanterihandler Henriques paa Store Kjøbmagergade, der boede i Nr. 24, som for Tiden ejes af Vexellerer Salomonsen, blev begaaet et Tyveri af en Gulddaase. Den af Politiet foretagne Undersøgelse førte til at en meget højtstaaende Person havde taget den, og da dette kom Kongen for Øren, befalede denne at Sagen skulde neddysses, men Haagen vilde ikke gaa ind derpaa og foretrak at søge sin Afsked. Dette stemmer ogsaa godt med hans faste Karakter; da Flaadens Overgivelse til Englænderne 1807 skulde proklameres, var General Peymann bange for Folkets Forbitrelse, men Haagen lod sin Hest sadle og red omkring med Generalen i Gaderne, uden at der tilføjedes dem nogen Overlast. Han blev ogsaa umiddelbart efter sin Afskødigelse udnævnt til Ridder af Dannebrog 28 Jan. 1809 og blev 25 Maj 1812 Generalavditor i Sætaten. Det er ogsaa et Vidnesbyrd om hans gode

Forhold som Politimester at han igen udnævntes til at beklæde denne Stilling, der nu hed Politidirektør, hvormed blev forbunden Stillingen som Justitiarius i Politiretten, 19 Maj 1814, mæn han døde allerede 3 Juli 1815. I Anledning af hans Dod hedder det bl. a. i »Dagen« for 4 Juli: »Aldrig har vel nogen Politimester oplevet en saa vanskelig Tidspunkt at være Politimester i, som netop den afsjælede. Af Skaaberen selv syntes han bestemt til denne Post. Streng Alvor hvilede paa hans Pande, naar det gjaldt at straffe Forbryderen, Blidhed og Godmodighed lyste derimod frem deraf, naar det angik Raadforsel, Planer og Undersøgelser. Ufortrøden var han bestandig paa sin Post. Hvilket byrdefuldt Embede var ikke hans i 1801 og endnu mere i 1807! Og dog selv under det rædsomme Bombardement udmærkede Manden sig bestandig ved Liv, Aandens Raskhed og Fyrighed. Fra den tidlige Morgenstund til den sildigste Aftenstund var han uafsladelig paa Færde for at styre alt og vaage over hans Medborgeres Ejendomme«. Faa Dage før sin Død nedskrev han sin sidste Vilje i Form af et Brev til sin Søn, hvem han gav mange gode Raad og Formaninger, der gik ud paa at føre et hæderligt Liv, gøre saa meget godt, som det var muligt, og leve sparsommelig. Det er ogsaa karakteristisk for ham at han vilde begravnes en Morgen Kl. 7 i den simpleste Ligvogn og kun følges af sin Søn og 2 andre foruden Præsten. Sønnen skulde beregne hvad en prægtig Begravelse kostede og indbetale Forskellen i Løbet af 4 Aar til Frederiks Hospital.

Han blev 21 Juli 1786 gift med Anne Katrine Mengs, Datter af Protokolchef Christian Vilhelm Mengs¹⁾ og Ane født Petersen, hun døde 25 Avgust 1836. Han havde med hende en Søn, Christian Vilhelm, født 21 Feb. 1792, død 24 Jan. 1871, der var Direktør i Nationalbanken 1838—69, og 3 Døtre: 1 Anna Marthine, f. 8 Sept. 1793, † i Slesvig 2 Avg. 1857, gift med Kaptejn, senere Justitsraad og Havneskriver i Kjøbenhavn Andreas Wøldike, † 29 Marts 1865 paa Kjøbenhavns Sygehjem. 2 Charlotte Amalie, † i Avgust 1831, gift med Lavrids Nyegaard, der døde 21 Dec. 1877 som Justitsraad og Overretsprokurator. 3 Susanne, født 18 April 1801, † ugift i Kjøbenhavn 15 Avg. 1850.²⁾

¹⁾ Han menes i en senere Tid at have været Inspektør eller Forvalter ved Manchesterfabrikken paa Blegdamsvejen.

²⁾ Selvbiografi i Ordenskapitlet fra 1809. Meddelelser fra Kontorchef Kørnerup. Kancelliets Kopibøger.

13.

Rasmus Langeland Bagger er født 20 April 1764 paa Hovedgaarden Saltø i Sælland, hvor hans Fader Marcus Marcussen Bagger da var Forvalter; senere blev han Postforvalter i Korsør og døde der 14 Feb. 1770; hans Moder Hedevig Johanne Langeland († 1822) var fra Korsør og en Datter af den i Wessels Digt om Baggesen forevige Rasmus Langeland. Han blev Student fra Slagelse Skole 1784, tog 1789 juridisk Examen med laud. og blev straks Voluntør i det danske Kancelli, hvor han 15 Jan. 1790 blev ansat som Kopist. 23 Maj 1794 blev han Kancellist med Titel af Kancellisekretær og beskikkedes 8 Juli 1796 som Birkedommer i Andvorskov Birk. 20 Marts 1799 blev han tillige Birkeskriver og Raadmand i Slagelse, 24 Maj 1805 tillige Borgmester i sidstnævnte By, hvorpaa han 12 Juli 1805 udnævntes til Kancelliraad. 13 Jan. 1809 ansattes han som Politimester, hvortil navnlig den daværende Amtmand Stemann i Sorø havde udpeget ham, uagtet han heller var forbleven i Slagelse; samtidig blev han Justitiarius i Politiretten med Justitsraads Karakter og fik 28 Jan. 1813 Titel af Etatsraad. 9 April 1814 afskedigedes han og beskikkedes samme Dag til 3dje Borgmester i Kjøbenhavn, i hvilken Stilling han døde 19 Jan. 1819, efterat være rykket op til at være første Borgmester. 25 Jan. 1798 var han bleven gift med Frederikke Gjersing, hvis Fader var Forpagter af Sandbygaard, senere Ejer af Nordruplund; hun døde 12 Jan. 1852. Bagger var en fortrølig Ven af Digteren Baggesen, hvem han allerede havde sluttet Bekendtskab med i Barndomsaarene i Korsør, idet hans Moder som Enke havde købt Gæstgivergaarden der. Medens Bagger i sine sidste 6 Leveaar stadig var syg og lidende af Vattersot, besøgte Vennen ham daglig, naar han var i Kjøbenhavn, tilbragte flere Timer hos ham og forstod altid at opmuntre den lidende. Han havde 3 Børn: Peder Christian B., død 1822 som Stud. jur., Hedevig Johanne Magdalene Kathrine B., Konventualinde i Vemmetofte, og Frederik Vilhelm B., entlediget 1877 som Sognepræst i Brahetrolleborg og Krarup.¹⁾

14.

Hans Haagen fra 19 Maj 1814 til 3 Juli 1815.

¹⁾ Kancelliets Arkiv. Hundrup: Biografiske Efterretninger om de fra Slagelse dimitterede Disciple S. 84. Meddelelser fra Pastor F. V. Bagger til Assistent Elvius.

Otto Himmelstrup Hvidberg, hvis Fader Bolle Nikolaj Hvidberg var Præst i Bælum i Aalborg Amt, er født sammesteds 25 Sept. 1771; hans Moder hed Lovise Mørch. 1793 og 1796 tog han dansk juridisk Examen og blev sidstnævnte Aar privat indskreven ved Universitetet. Derefter blev han 19 Dec. 1800 Politifuldmægtig og 1802 tillige Passkriver. 1808 blev han Sekretær og Kontorchef ved Brandkommissionen og fik 1810 Udnævnelse som Kancelliraad. 1811 blev han Sekretær og Bogholder ved Havne- og Opmudringsvæsenet og var 1811—12 tillige Kasserer ved Vandvæsenet.¹⁾ Da der blev udsat Præmier for de bedste Besvarelser af, hvorledes man bedst kunde hæmme Tyverier, vandt han 1815 den anden Præmie; hans Skrift blev trykt og fandt en saa god Modtagelse, at lange Uddrag deraf bleve meddelte i »Dagen«. Derved var Opmærksomheden bleven henvendt paa ham, og 25 August 1815 blev han udnævnt til Politidirektør; Benævnelsen Politimester brugtes nu ikke mere og Stillingen blev temmelig afhængig, efterat Gehejmestatsminister Kaas 22 Avgust s. Aar var bleven Chef for Kjøbenhavns Politivæsen. Samtidig blev Hvidberg Justitsraad. F. Thaarup siger om ham, at han »blev ikke en Hovedstads vanskelige Politidirektørpost voksen, dog maa herved bemærkes, at den daværende Politichef og Justitsminister Kaases mægtige Vilje virkede paa Klientens Færd«. Navnlig saa man under Jødefejden 1819, at han ikke var istand til at udfylde sin Stilling under vanskelige Forhold. Han entlediges 1 Jan. 1820 i Naade med Ventepenge, og Kongen bevidnede ham mundtlig sin Tilfredshed med hans Embedsførelse. Af en Skrivelse fra ham til Kaas sees det at han havde haft Konflikter med Politiretten, og det blev nu bestemt at herefter skulde Politidirektøren tillige være Justitiarius i Politiretten. Hvidberg var 3 Gange gift: første Gang 12 Juli 1799 med Kristiane Helene Charlotte Ziervogel, Datter af Kommandør H. G. Z.; hun blev skilt fra ham og døde først 1843; anden Gang med Kristiane Charlotte Gerner, Datter af Kommandørkaptejn J. Gerner, 14 Juli 1813, og efter hendes Død 13 Feb. 1821 tredje Gang med Anne Qvist Schmidt, hvis Fader var Kordegn i Hobro. 4 Feb. 1820 fik han Bestalling som Overretsprokurator og

¹⁾ Det hed sig siden at en Havnekasserer Wissing, der blev arresteret 1824 paa Grund af Kasseangel, havde givet Hvidberg 5000 Rdl. for at faa Embedet (Daae: Breve fra Danske og Norske 1876 S. 64).

døde 15 Jan. 1822. Foruden det nævnte Skrift om Tyverierne har han 1804 forfattet en Biografi af Shakespeare.¹⁾

16.

Andreas Christian Kierulff er født i Kjøbenhavn 12 Marts 1782; hans Fader Ole Andreas Kierulff døde 1822 som Viceadmiral, hans Moder hed Anne Kristine Rasch og var Politimester Torms Datterdatter. Han blev først indskreven i Søkadetkorpset, men siden bestemte hans Fader ham til Studeringer og lod ham nyde privat Undervisning i Hjemmet. 1799 blev han Student og blev i Januar 1801 beskikket til Kopist hos sin Fader, der da var Overekvipagemester ved Holmen. Aaret efter tog han juridisk Embedsexamen med bedste Karakter og konstitueredes i Sept. 1806 som Avditor ved Kongens, det senere Kronens Regiment i Helsingør samt ved Garnisonen paa Kronborg. I Begyndelsen af 1807 blev han Avditor ved Kongens Livjægerkorps, og da Konstitutionen ved Kongens Regiment ophørte, blev han konstitueret ved det daværende danske, senere første Livregiment, hvor han forrettede Tjeneste til December 1808, da han blev virkelig Avditor ved Kronens Regiment og Garnisonen paa Kronborg. I Marts 1809 ansattes han som Avditor ved Søetatens kombinerede Ret og fik samme Efteraar Karakter af Overavditor. I April 1813 blev han Assessor i Kjøbenhavns Politiret, hvor han allerede i Juli steg til første Assessor. Da Haagen 1814 blev Politimester, adjungeredes han ham til Medhjælper og forestod dette Embede i Mellemrummet mellem Haagens Død og Hvidbergs Ansættelse. Derefter forrettede han som første Assessor Embedet som Justitiarius i Politiretten, indtil han i Maj 1816 efter aflagt Prøve blev udnævnt til Assessor i Højesteret. 1817 blev han første Medlem af den Standret, der nedsattes i Anledning af Tugthusets Brand, og af den derefter nedsatte Kommission og foretog 1819 efter kgl. Befaling en Rejse i Viborg Amt til Undersøgelse af Embedsforvaltningen. 1 Jan. 1820 beskikkedes han til Politidirektør og Justitiarius i Politiretten, og der forbeholdtes ham Ret til, naar han vilde fratræde dette Embede, paany at indtræde efter sin Anciennitet i Højesteret. 22 Jan. 1822 blev han Ridder og beskikkedes 11 Jan. 1834 som Overpræsident, men fik samtidig Udnævnelse som Chef for

¹⁾ Thaarups Nekrolog 127—28. Erslevs Forf. Lex. Kancelliarkivet.

Politiet, hvilken sidste Stilling han beklædte til 23 Juni 1845. 28 Okt. 1836 blev han dekoreret med Storkorset og døde 22 Avgust 1846 som Gehejmekonferensraad. I Feb. 1808 giftede han sig med Magdalene Marie Estrup, Datter af Etatsraad Estrup i Helsingør; hun døde 7 Okt. 1838, og 17 Juli 1841 ægtede han Karoline Emilie Henriette Larsen.¹⁾

17.

Christian Jakob Cosmus Bræstrup er født i Kjøbenhavn 26 Dec. 1789, hvor hans Fader Dr. med. Tycho B. da var praktiserende Læge; denne flyttede siden til Vordingborg og døde som Provinsialmedicus i Laaland-Falsters Stift. Hans Moder hed Inger Kirstine Hoyer. 1802 kom han i Vordingborg Latinskole og blev indkaldt saavel ved Examen artium 1806 som ved anden Examen. 1809 tog han juridisk Embedsexamen med bedste Karakter og arbejdede derpaa som Voluntør i Kancelliet, Generalkommissariatskollegiet og Generalavditoratet, indtil han 17 Dec. 1810 blev Avditor ved det slesvigske Infanteriregiment, der da laa paa Falster og tilstødende Øer. 1813 deltog han i Felttoget i Nordtyskland, og var 1814—15 Brigadeavditor ved det danske Auxiliærkorps. Efter Freden laa han i Garnison i Slesvig By og fik 24 Jan. 1818 Udnævnelse som Overavditor. 21 Nov. 1821 blev han Assessor i Kjøbenhavns Politiret og 29 Marts 1823 tillige Vicepolitidirektør, hvilket Embede da først blev oprettet. 26 Okt. 1825 blev han virkelig Justitsraad og 1 Nov. 1828 Ridder. 11 Jan. 1834 udnævntes han til Politidirektør og Justitiarius i Politiretten, men den sidste Stilling beklædte han kun til Iværksættelsen af Frdn. af 28 Feb. 1845, da Kriminal- og Politiretten oprettedes. Ved Kjerulffs Fratrædelse som Chef for Politiet 23 Juni 1845 blev hele Administrationen overdraget ham; men han fik først 24 Feb. 1859 Udnævnelse som Chef for Kjøbenhavns Politi og Kystpolitiet. Imidlertid var han 28 Juni 1845 bleven udnævnt til Konferensraad og 5 Okt. 1850 til Kommandør af Danebrog. 17 Dec. 1860 holdt han sit 50aarige Embedsjubilæum og blev i den Anledning dekoreret med Storkorset. 6 Marts 1863 entledigedes han som Politidirektør og udnævntes den følgende 10 Marts til Gehejmekonferensraad. Derpaa var han dansk Gesandt i Athen og 8 Avgust 1864 blev

¹⁾ Autobiografi i Ordenskapitlet 1822. Lengnicks Stamtavle Kierulff.

han Overpræsident, hvilken Stilling han beklædte til sin Død 11 Juli 1870. Fra 7 April til 6 Nov. 1865 var han Justits- og midlertidig Kultusminister. 1832 giftede han sig med Kristine Erasmine Lassen, Datter af Konferensraad C. L. Lassen, med hvem han havde 7 Børn.¹⁾

Spørgsmaal:

9.

Henrik Jessen, Byfoged i Sorø 1757—89²⁾ (død blind smsts. omkr. Aar 1800) havde 2 Sønner og 2 Døtre. Af Sønnerne var Peder Christian J. Forpagter paa de sjælandske Gaarde Aunsøgaard og Hellestrup, hvor han døde omkr. Aar 1805, den anden Søn var Sorenskriver i Norge; af Døtrene var den ene gift med Kjærshou, den anden Sophie Hedevig J. gift med Forstkasserer Jørgen Reeberg i Sorø. Findes der i Norge eller andensteds Efterkommere af ovennævnte Sorenskriver Jessen, og skulde disse mulig være i Besiddelse af ældre Familie-Optegnelser?

Enhversomhelst anden Oplysning om Byfoged Henrik Jessen eller hans øvrige Slægtskabsforhold vil iøvrigt være kjærkommen:

Riitzou, Boghandler-Medhjælper i Kjøbenhavn.

10.

Provst Jacob Bondesen, Sognepræst til Skivholme og Skovby fra 1643 til sin Død 1676, ligger begravet i Skivholme Kirke, hvor der før fandtes et Epitafium over ham med følgende Indskrift:

„Gud til Ære, Kirken til Zirat og Forældrene til hæderlig Anmindelse er Stafferingen bekostet af dem, som i inderste Sjæl gjemmer Jesu Villie.

Salig Mand, Hr. Jacob B. Bondesen, forrige Sognepræst til Skivholme og Skovby Sogne i 32¹/₂ Aar, Provst over Framlev Herred i 17¹/₂ Aar, død i sit Alders 62¹/₂ Aar.

Med sin Hustru: Inger Christensdatter, forhen begravet; og var de af Gud velsignet i et ærligt og kjærligt Ægte-skab med 2 Sønner og 5 Døtre.

Gud lad os findes igjen i en glædelig Opstandelse“.

Kan der ikke skaffes Oplysninger om disse Hr. Jacob Bondesens 7 Børn? *P. C. Bahieu Bondesen*, Skolelærer i Ellested (Fyu).

¹⁾ Collin: Berømte danske Frimurere. Biografi i Illustreret Tidende 16 Dec. 1860 af F. Algreen Ussing. Nordisk Konversationslexikon I 701 (2 Udg.).

²⁾ Jvf J. Grundtvig: Magnus Beringskjold i Hist. Tidsskrift 5. R. I 166.